

ALS ER EERDER EEN kindje is overleden

Tijdens je kraamopleiding leer je over werken in een gezin met een overleden kindje. Maar wat als je gaat kramen bij ouders die eerder een kindje hebben verloren? Sigrid Lourens vond dat hierover niet genoeg informatie voorhanden was. Zij schreef daarom de scriptie 'Een zonnestraaltje vanaf een donkere wolk' over kramen bij een gezin waar eerder een kindje is overleden.

Voor haar scriptie interviewde kraamverzorgende Sigrid Lourens vijf paar ouders waarvan eerder een kindje is overleden. De ouders waren over het algemeen erg positief over de kraamverzorgende. Het is volgens hen belangrijk dat een kraamverzorgende het overleden kindje bespreekbaar maakt. 'Negeer het niet en praat over het overleden kindje', vertelt Sigrid. 'Gelukkig gebeurt dit meestal wel. Kraambureaus zouden hier eigenlijk een protocol voor moeten maken, als ze dat nog niet hebben.'

Sigrid Lourens

Scriptieschrijfster

Sigrid Lourens (26) volgde de verkorte opleiding tot kraamverzorgende op het ROC in Amsterdam. Ze koos dit onderwerp omdat het gezin waar ze drie jaar oppaste dit meemaakte. Hun te vroeg geboren zoon overleed een dag na de geboorte. 'In mijn oppasperiode overleed ook hun neefje op driejarige leeftijd. Voor beide gezinnen was de kraamperiode bij het volgende kindje heel heftig. Hier wordt tijdens de opleiding eigenlijk geen aandacht aan besteed. Omdat dit toch best vaak voorkomt, vond ik het wel een belangrijk onderwerp. Ik heb gekeken welke doodsoorzaken er zijn, en per doodsoorzaak de gevoelens van ouders en broertjes/zusjes onderzocht door middel van interviews met ouders van overleden kinderen. Dat vond ik best spannend. De ouders gaven mij tips voor kraamverzorgenden die bij een gezin met een eerder overleden kindje gaan kramen.' Sigrid heeft de resultaten van haar onderzoek gelukkig nog niet hoeven toe te passen tijdens haar werk bij de Kraamvogel NW. 'Maar mocht ik ooit bij zo'n gezin werken, dan ben ik goed voorbereid en weet ik wat ik kan verwachten en hoe ik wel, en vooral hoe ik niet moet reageren.'

Sigrid betreurt het dat er tijdens de kraamopleiding niet meer aandacht aan het overlijden van een eerder kindje wordt besteed. 'We krijgen wel lessen over kraamzorg bij een gezin waar de baby is overleden. Maar niet over het kramen bij een volgend kindje terwijl we hier ook goede begeleiding moeten geven.' Een kraamweek bij zo'n gezin zal anders verlopen dan bij een

Koosje Kievit

Praktijkopleider bij de Kraamvogel ZW en parttime kraamverzorgende

'De scriptie van Sigrid is een mooi uitgewerkte scriptie die andere kraamverzorgenden tijdens hun mooie maar soms ook gecompliceerde beroep een steuntje in de rug kan geven als ze bij een gezin gaan werken waar eerder een kindje

is overleden. Het onderwerp is niet makkelijk, maar zeker relevant. Ondanks de goede gezondheidszorg in dit land en prima prenatale onderzoeken en controles, gebeurt het helaas nog altijd dat kindjes overlijden voor, tijdens of vlak na de

geboorte. Ik heb zelf ook wel eens gekraamd in een gezin waar een eerder kindje was overleden en ik heb me toen vooral laten leiden door waar het gezin zelf behoefte aan had. Naast tips is dat mijns inziens de belangrijkste uitgangs-

positie. Door constant te overleggen en te evalueren bereik je datgene waar wij ons als organisatie hard voor willen maken: zorg op maat.'

BEOORDELING
SCRIPTIE:

8

gezin dat dit niet heeft meegemaakt. 'Sommige ouders willen zo veel mogelijk zelf doen. Ze zijn bang dit kindje ook te verliezen en willen daarom zo veel mogelijk genieten. Ook kan het zijn dat ze veel bevestiging vragen en gauw bezorgd zijn. Daarnaast kunnen ze zich schuldig voelen omdat het net is alsof dit kindje het overleden broertje of zusje moet vervangen.'

VERWERKINGSPROCES

Sommige gevoelens van de ouders hebben te maken met de doodsoorzaak van het overleden kindje. Zo vragen ouders met een overleden prematuur zich volgens Sigrid vaak af waarom het de vorige keer misging. 'Dat deze vraag meestal onbeantwoord blijft, is voor de ouders erg moeilijk.' Sigrid adviseert kraamverzorgenden om bij deze gezinnen vooral naar het overleden kindje te vragen. 'Informeel of de ouders erover willen praten. Luister naar hun verhaal en maak er tijd voor. Ze hebben meestal liever dat ze hun verhaal kwijt kunnen, dan dat je de was opvouwt. Adviseer ouders ook om er met elkaar over te praten. Het verwerkingsproces begint tijdens de kraamtijd vaak opnieuw. Geef aan dat het consultatiebureau hen hierin ook kan begeleiden en adviseren.'

WIEGENDOOD

Het is volgens Sigrid ook belangrijk ouders voor te bereiden op mogelijke reacties van oudere broertjes en zusjes. 'Die kunnen

vragen: "wanneer gaat hij dood of weg?" of "maar als hij doodgaat, dan hoef je niet verdrietig te zijn" en "je zegt wel dat hij niet doodgaat, maar misschien gebeurt dat wel". Kinderen uitleggen dat dit kindje wel blijft leven, heeft vaak geen zin. Ze weten niet beter dan dat er een kindje uit hun moeders buik kwam en doodging.' Ouders van wie een kindje aan wiegendood stierf, zijn meestal extra bezorgd. 'Ze kijken continu of hun baby nog leeft. Ze zijn vaak erg alert op de ademhaling, en omdat die bij baby's onregelmatig kan zijn, maken ze zich erg veel zorgen. Sommige ouders durven niet te gaan slapen omdat ze dan niet meer kunnen controleren of het kindje nog wel ademt. Maak met hen samen het bedje klaar en vertel hoe hun kindje het beste kan slapen. Let daarbij extra op omgevingsfactoren zoals temperatuur en ventilatie.'

'Ouders blijven in veel gevallen met een enorm schuldgevoel achter.'

SCHAMEN

Wanneer een kindje overleed aan een aangeboren afwijking kunnen ouders tijdens de kraamweek afstandelijk reageren, aldus Sigrid. 'Ze proberen zich niet te veel te hechten, zodat ze minder verdriet hebben als het weer misgaat. Ook vinden deze ouders bijvoorbeeld een hielprik minder zielig. Ze zagen hoe hun zieke kindje operaties, infusen of chemokuren kreeg. Daarmee vergeleken valt een hielprikje erg mee.' Soms is een kindje overleden door een ongeval, brand, verstikking of vergiftiging. Ouders blijven in veel gevallen met een enorm schuldgevoel achter en schamen zich te veel om er over te praten. Toch raadt Sigrid kraamverzorgenden aan de ouders altijd te vragen of ze er over willen praten. 'Maar respecteer hun keuze. Als ze er niet over willen praten, blijf het kindje dan wel noemen. Soms veranderen ze een paar dagen later van gedachten. Reageer ook als broertjes of zusjes over het verloren kindje praten. Voor hen is het belangrijk er met iedereen open over te kunnen praten.' Sigrid raadt aan om bij deze ouders extra aandacht te besteden aan veiligheid. 'Loop bijvoorbeeld een rondje door het huis en geef aan waar ze op moeten letten. Doe dit ook bij de dagelijkse verzorging van de baby. Vertel bijvoorbeeld dat ze hun kindje nooit alleen op de commode moeten laten liggen.'